

Over ouderenmishandeling

Ouderenmishandeling is het handelen of het nalaten van handelen van al degenen die in een terugkerende persoonlijke of professionele relatie met de oudere (iemand van 65 jaar of ouder) staan, waardoor de oudere persoon lichamelijke en/of psychische en/of materiële schade lijdt en waarbij van de kant van de oudere sprake is van een vorm van gedeeltelijke of volledige afhankelijkheid.

Het gaat hier niet om mishandeling van ouderen door onbekenden, bijvoorbeeld op straat. Ook gaat het niet om (medische) fouten in de zorg (ontspoorde zorg).

Het ministerie van VWS stimuleert de preventie en aanpak van ouderenmishandeling door middel van het Actieplan Ouderen in veilige handen (2011-2014).
www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/ouderenmishandeling

De tv spot over ouderenmishandeling in het kader van de publiekscampagne huiselijk geweld is te vinden op: www.vooreenveiligthuis.nl; ook voor adressen van de Steunpunten Huiselijk Geweld of bel: 0900-1262626

Totaal aantal meldingen

2010: 855
2011: 994
2012: 1027
2013: 1703

De melders:

Slachtoffer	17%	186
Familie	20%	213
Professional	63%	685

Vormen

(in 1179 cases: 1843 vormen van ouderenmishandeling)

Lichamelijk	38%	445
Psychisch	69%	816
Financieel	39%	456
Verwaarlozing	9%	101
Seksueel	1%	16

OUDERENMISHANDELING in 2013

Registraties ouderenmishandeling

De stijgende trend in het aantal geregistreerde meldingen van ouderenmishandeling heeft zich ook in 2013 doorgezet. Dat blijkt uit de registraties van de Steunpunten Huiselijk Geweld die verzameld zijn door Movisie. De invoering van de Wet verplichte meldcode en een publiekscampagne heeft er mogelijk aan bijgedragen dat professionals uit de gezondheidszorg, ggz, welzijn en onderwijs en burgers vaker ouderenmishandeling opmerken. Het aantal geregistreerde meldingen is echter nog steeds een fractie van het aantal daadwerkelijke gevallen van ouderenmishandeling. Er valt nog veel te doen om te zorgen dat meer professionals in zorg en welzijn, maar ook betrokken burgers, de bescherming van ouderen tegen geweld en misbruik serieus nemen en in actie komen.

Over het jaar 2013 zijn in totaal 1703 meldingen geregistreerd door 42 meldpunten, dat zijn veelal de Steunpunten Huiselijk Geweld (SHG). Dat betekent een stijging van 66% ten opzichte van 2012 toen er 1027 meldingen binnenkwamen en een verdubbeling van het aantal meldingen in 2010 (855).

Sterke toename aantal meldingen

De sterke toename in aantal meldingen valt mogelijk te verklaren uit de Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling die in juli 2013 in werking trad. Deze wet verplicht organisaties en beroepsgroepen in zorg en welzijn, gezondheidszorg en onderwijs om bij vermoedens van geweld in huiselijke kring het stappenplan van de meldcode te hanteren: van signaleren, bespreekbaar maken tot handelen. Daarnaast is het aantal meldingen van burgers toegenomen, mogelijk door de landelijke publiekscampagne ouderenmishandeling, waarbij zij via radio en televisie wisten wat te doen bij signalen van ouderenmishandeling.

Cijfers op basis van registraties in 2013

De cijfers van 2013 leveren voor een deel vergelijkbare informatie als voorgaande jaren. Bij het registreren van de meldingen worden niet alle gegevens genoteerd.

Melders

Bij een ruime meerderheid van de meldingen is bekend en geregistreerd van wie de melding afkomstig is. De meldingen komen voornamelijk van professionals (63%). Meldingen komen in mindere mate van familie (20%) en slachtoffers (17%).

Slachtoffers

Evenals bij andere vormen van huiselijk geweld, blijkt ook in 2013 dat vrouwen vaker slachtoffer van ouderenmishandeling zijn dan mannen. Van

kennis en aanpak van
sociale vraagstukken

Slachtoffers:

Leeftijdsgroepen

65-69 jr.	22%	215
70-79 jr.	41%	406
80-89 jr.	28%	280
90-99 jr.	9%	90
>100 jr.	0,4%	4

Woonsituatie

Alleenw.	41%	395
Samenw. met kind /familie	15%	144
Samenw. met partner	36%	350
Intra. all.	8%	81
Intra. samenw.	0,3%	3

Plegers:

Vrijwilliger	0,2%	2
Professional	2%	18
(Klein) kinderen	52%	591
Familie	7%	83
Kennis /buren	8%	86
(ex)Partner	33%	375

DVD pakket ouderenmishandeling

Samen met VWS en het Landelijk Platform bestrijding ouderenmishandeling (LPBO) hebben Movisie en BOOZ een DVD-pakket ontwikkeld voor voorlichting en training over ouderenmishandeling. Dit DVD-pakket: 'Je ziet het pas als je het gelooft', is verkrijgbaar via Movisie:

www.movisie.nl/dvdouderenmishandeling

Voor meer informatie over de de Wet meldcode:

www.huiselijkgeweld.nl

Colofon

Deze informatie kan worden gebruikt voor beleidsnota's, artikelen etc., mits met bronvermelding.

Uitgave Movisie, juni 2014

1328 meldingen is het geslacht bekend, daarvan is 74% vrouw en 26% man. Dit betekent een lichte verschuiving ten opzichte van 2012 (70% respectievelijk 30%). De leeftijd van de slachtoffers is bekend in 995 gevallen. Van dit aantal is de groep ouderen in de leeftijd van 70-79 de grootste (41%), gevolgd door de leeftijdsgroep 80-89 jaar (28%) en de groep van 65-69 jaar (22%). In 2012 was de rangorde van de drie leeftijdsgroepen hetzelfde. De woonsituatie werd bij 973 meldingen geregistreerd: de meeste slachtoffers wonen alleen (41%) en met een partner (36%). In een minder aantal gevallen woont het slachtoffer met een zoon of dochter of kleinkind (15%). Een kleiner deel (9%) woont in een zorginstelling, alleen of met partner. Het beeld dringt zich op dat de thuiswonende, alleenstaande en vrouwelijke oudere het meeste risico loopt om slachtoffer te worden van ouderenmishandeling.

Vormen van ouderenmishandeling

Van de 1703 meldingen is in 1179 gevallen (69%) geregistreerd welke vormen van ouderenmishandeling zich voordeden. In de meeste gevallen krijgt een slachtoffer te maken met meerdere vormen van geweld. Uit de registraties blijkt dat psychische mishandeling het meeste voorkomt (69%), vervolgens financieel misbruik (39%) en fysieke mishandeling (38%).

Plegers

Plegers zijn in veel gevallen de (ex-)partner of een kind of kleinkind van het slachtoffer. In 1155 cases waarbij de pleger werd geregistreerd, betrof dit de kinderen en kleinkinderen (52%, gevolgd door de (ex-)partner (33%). Overige familie (7%), kennissen of burens (8%) blijken veel minder als pleger te worden geregistreerd. Professionals (2%) en vrijwilligers (0%) worden nauwelijks geregistreerd als pleger. Dit komt overeen met het de gegevens dat oudere slachtoffers in de meeste gevallen thuiswonend zijn en veelal afhankelijk zijn van hun kinderen, kleinkinderen of partner voor zorg en veiligheid.

Ouderenmishandeling: de geschatte cijfers

De cijfers over 2013 vormen slechts een fractie van het geschatte slachtofferaantal van ouderenmishandeling van 200.000 per jaar. Een mogelijke verklaring voor het lage aantal meldingen is dat oudere slachtoffers veelal zorgafhankelijk zijn en met de pleger een partner- of familierelatie hebben. Hierdoor is moeilijk om over mishandeling of misbruik te praten. En eenmaal bekend, wordt er niet altijd doorgevraagd en melding gemaakt door betrokken professionals of omgeving.

Het is bovendien zeer wenselijk dat meldingen vaker en beter geregistreerd worden. Deze registraties vormen een belangrijke bron voor landelijk wetenschappelijk onderzoek waarmee een beter en volledig beeld van ouderenmishandeling in Nederland verkregen kan worden. Staatssecretaris Martin van Rijn heeft onlangs aan de Tweede Kamer toegezegd een landelijk prevalentieonderzoek naar ouderenmishandeling te laten uitvoeren.